

"WILLEBRORDUS" EN MARIA ROSSEELS IN JAPAN Een onvermoed stukje stripfergoed

Het door het ADVN bewaarde archief van de Vlaamse Toeristenbond (VTB) blijft voor verrassingen zorgen. Eerder berichtten we reeds over de vondst van originele tekeningen van onder meer cartoonisten Pil (Joseph Meulepas) en Ploeg (Eddy Ploegaerts), wat ons in staat stelde om eind 2024 een kleine gelegenheidstentoonstelling op te zetten over '100 jaar VAB in cartoons'. Geïnspireerd door deze vondsten werd verder onderzoek verricht in het redactiearchief van het VTB-VAB-blad *De Toerist*/*De Autotoerist*. En met succes! Opnieuw botsten we op een onvermoed stukje stripfergoed. In een map met filmpromotiefoto's en afbeeldingen van de nieuwste Wankel-NSU-motor, trokken zeven originele tekeningen onmiddellijk de aandacht door hun hoogstaand stilistisch niveau. De prenten bleken illustraties bij een artikelenreeks van Maria Rosseels over Japan voor *De Toerist*/*De Autotoerist* (maart 1960) en van de hand van niemand minder dan stripgrootmeester Willy Vandersteen.

Op wereldreis

Dat Vandersteen geboeid werd door verre reizen is algemeen bekend. Zijn succesvolle stripreeks *Suske en Wiske* spreekt wat dat betreft boekdelen. Vandersteen liet zijn striphelden al heel vroeg in de reeks allerhande exotische en avontuurlijke bestemmingen aandoen. Dit betekende overigens niet dat de auteur deze bestemmingen ook zelf bezocht. Door de strikte krantendeadlines was daar gewoonweg geen tijd voor. In de eerste jaren van zijn carrière baseerde Vandersteen zijn tekeningen daarom vooral op foto's uit magazines en boeken. In 1959 kwam daar echter verandering in. In opdracht van *De Standaard*-groep vertrok de striptekenaar op 9 september 1959 samen met schrijfster en journaliste Maria Rosseels op een door de Nederlandse luchtvaartmaatschappij KLM

Titelpagina van het Japannummer van *De Toerist* (maart 1960) en de originele tekening 'Geisha in Kioto.' [ADV, VY90 & VQT29]

gesponsorde wereldreis. Voor Vandersteen was de reis een droom die in vervulling ging. "Na vijftien jaar tekenen... altijd maar tekenen... moet ge op zoek naar inspiratie... Nieuwe landen, nieuwe decors... Ik heb tekenpapier genoeg mee!" vertrouwde hij een journalist toe die verslag deed van hun vertrek.

De hoofdbestemming van de rondreis was Japan, waar het duo meer dan een maand zou verblijven. Met Tokio als uitvalsbasis maakten Rosseels en Vandersteen verschillende uitstappen door het land om

zo de Japanse cultuur beter te leren kennen. Een sumoworstelpartij, een theeceremonie met geisha's, het Kaboeeki theater, een filmstudio, een traditioneel badhuis, ... het stond allemaal op het minutieus voorbereide programma. Het tweede deel van de KLM-reis bracht hen vervolgens nog voor korte verblijven in de Filipijnen, Hongkong, Thailand, India, Egypte en Turkije.

Rosseels en Vandersteen brachten samen regelmatig verslag uit over de reis in *De Standaard* en *Het Nieuwsblad*. In 35 met veel *schwung* geschreven reportages deelde Rosseels haar reisindrukken, die vaak werden geïllustreerd door de beroemde striptekenaar. Deze werd in de reisverslagen overigens plagerig Willebrordus genoemd en door de journaliste zo nu en dan opgevoerd bij wijze van

komische noot. Toen het duo vroeg in de ochtend getuige was van een kleine aardbeving, grapte Rosseels nadien in het verslag: "Willebrordus Vandersteen hoorde kraken. Ik veronderstel evenwel dat het zijn schedel moet zijn geweest; sake is een koppig goedje en je merkt het pas als het te laat is." De geïllustreerde reisverslagen vielen in de smaak en werden later gebundeld in het boek *Oosters Cocktail* (1960).

De wereldreis had een belangrijke impact op het werk van zowel Maria Rosseels als Willy Vandersteen. Voor Rosseels veranderde de

Boven: 'Kabuki theater'. [ADV, VQT29]

Links: 'Kiyomizu-tempel in Kioto'. [ADV, VQT29]

reis haar visie op religie en de Kerk, wat onder meer tot uiting kwam in haar roman *Dood van een Non* (1961), die als haar literaire hoogtepunt wordt beschouwd. Vandersteen fotografeerde en schetste dan weer een enorme hoeveelheid documentatie bijeen waar hij nog jarenlang uit zou putten bij het uitwerken van nieuwe verhalen voor zijn striphelden. In *De Gouden Cirkel* (1960), het eerste *Suske en Wiske*-album dat de tekenaar maakte na zijn terugkeer, liet hij zijn striphelden de wereldreis letterlijk nog eens overdoen, met een cameo voor zichzelf en Rosseels. Maar ook in heel wat andere albums sijpelden de persoonlijke reisindrukken binnen, waaronder de *Suske en Wiske*-verhalen *De Wilde Weldoener* (1961), *De Sissende Sampan* (1963) en *Jeromba de Griek* (1966), of het *Rode Ridder*-avontuur *Het wapen van Rihei* (1960).

De tekeningen

Net vanwege die niet geringe invloed op hun oeuvre werd de wereldreis van Rosseels en Vandersteen al meermaals onder de loep genomen. Ronald Grossey behandelde hun Aziatische avonturen uitgebreid in *Studio Vandersteen, Kroniek van een legende* (2007, 2025) en David Steenhuyse publiceerde er recent nog een interessant dossier over bij de heruitgave in 2023 van de stripreeks *Biggles* (ook

een Vandersteen-serie waarin de invloed van de wereldreis duidelijk merkbaar is). Het Japannummer van *De Toerist/De Autotoerist* bleef daarbij echter buiten beeld.

Enkele maanden na hun reis sloegen Rosseels en Vandersteen voor deze gelegenheid opnieuw de handen in elkaar. Rosseels stond in voor drie bijdragen, waarin ze de lezer meenam langs enkele toeristische hoogtepunten van Japan. Daarbij legde de journaliste veel nadruk op het 'oude Japan', nog te vinden in Nara, Niko of Kioto, waar de "moderne mens" weer leert "luisteren naar het onbekend geworden geluid van druppende bomen na een regenbui". Vandersteen illustreerde de reisverslagen met in totaal zeven bijzonder fraai uitgewerkte tekeningen: 'Geisha in Kioto', 'Kiyomizu-tempel in Kioto', 'Kabuki theater', 'Theeceremonie' (zie cover), 'Japanse poppen', 'Kotospeelster' en 'Sumoworstelen'. De originele prenten zijn prachtig geïnk't, waarbij met gestipte folie een soort tussentoon en dus meer diepte in het zwartwit tafereel werd aangebracht. Hier en daar

is de onderliggende potloodschets van de tekenaar nog zichtbaar en van 'Japanse poppen' is zelfs een volledige schets bewaard op de achterkant van de geïnk'te pagina.

Wat meteen opvalt, is dat deze zeven tekeningen van Vandersteen afwijken van de reisillustraties die tot nu toe bekend waren. Daar waar

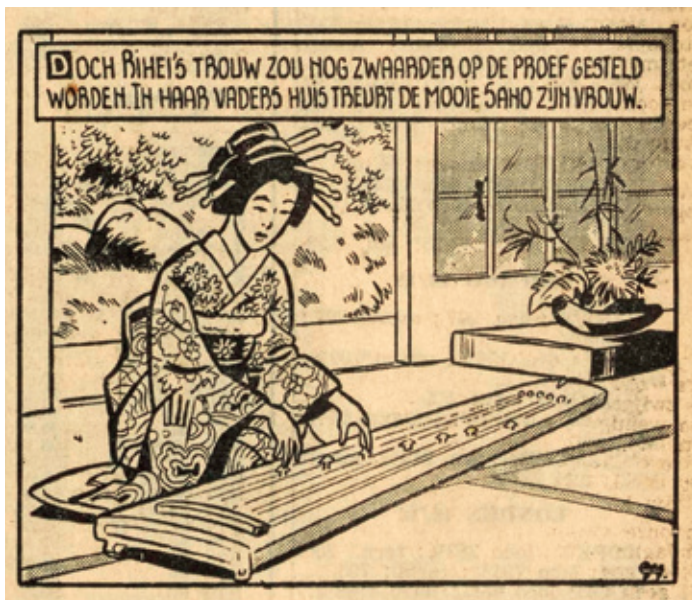
Boven & rechts: De sumoworstelaars die Vandersteen voor *De Toerist/De Autotoerist* tekende zijn een uitgewerkte variatie op een schets die hij eerder als illustratie bij de krantenreportage van Rosseels leverde. [ADV, VQT29]

Links: 'Japanse poppen'. [ADV VQT29]

de striptekenaar de reisverslagen in de krant vooral met schetsmatige impressies of in zijn bekende humoristische tekenstijl illustreerde, gaat het hier om bijzonder verzorgde en gedetailleerde Vandersteen-tekeningen in een realistische stijl. Alvast één tekening ('Sumoworstelen') is een met veel zorg uitgewerkt tafereel dat Vandersteen eerder al in schetsvorm bij de rubriek van Rosseels leverde. De tekening 'Kabuki theater' staat wat verder af van de in de krant verschenen schets, maar lijkt er wel duidelijk op gebaseerd. Wie de originele tekeningen aandachtig bekijkt, merkt voorts ook subtiele verschillen in stijl tussen de prenten. Het is bekend dat Vandersteen wat minder bedreven was in realistische taferelen, dus het is goed mogelijk dat hij voor deze opdracht samenwerkte met tekenaars uit zijn studio. 'Theeceremonie' en 'Kabuki theater' leunen het dichtst aan bij Vandersteens vertrouwde stijl, terwijl 'Geisha in Kioto' en 'Sumoworstelen' dan weer mogelijk tot stand kwamen in samenwerking met Karel Verschuere, toen de rechterhand van Vandersteen bij het tekenen van reeksen zoals *Bessy* en *De Rode Ridder*.

Hoe het ook zij, met de ontdekking van deze zeven originele tekeningen kunnen stripliefhebbers opnieuw de fascinerende zoektocht aanvangen naar de vele echo's van dit reisrepertoire in het oeuvre van Vandersteen. Eéntje geven we alvast weg. De kotospeelster in strook 94 van het *Rode Ridder*-verhaal *Het wapen van Rihei* (voorgepubliceerd in *De Standaard* op 14 december 1960) is een wel heel duidelijke variatie op de tekening die Vandersteen enkele maanden eerder in *De Toerist/De Autotoerist* publiceerde. Wie vindt het volgende spoor? [Winne Goby]

Bronnen bij deze bijdrage: G. De Weyer, 'De sluimerende sluikreclame', in: *België door de ogen van Suske en Wiske*, 2024; R. Grossey, *Studio Vandersteen. Kroniek van een legende*, 2025; D. Steenhuyse, *Biggles Integraal 2*, 2023; B. Schuddeboom & K. Knudde, *Karel Verschuere*, 2025, op: <https://www.lambiek.net/artists/v/verschuere.htm>; P. Lefèvre, *Willy Vandersteen*, 2024, op: <https://encyclopedievlaamsebeweging.be/nl/vandersteen-willy>; B. Raskin, *Maria Rosseels*, 2024, op: <https://encyclopedievlaamsebeweging.be/nl/rosseels-maria>

De gelijkenissen tussen de tekening 'Kotospeelster' en de prent uit het *Rode Ridder*-avontuur *Het wapen van Rihei* zijn onmiskenbaar. [ADVN, VQT29]

